

ABANS DEL DILUVI

MESOPOTÀMIA 3500-2100 aC

Del 30 de novembre de 2012 al 24 de febrer de 2013

CaixaForum

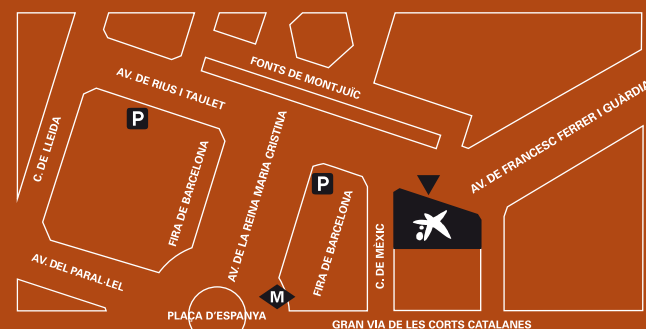
Centre Social i Cultural

Av. de Francesc Ferrer i Guàrdia, 6-8
08038 Barcelona
Tel. 934 768 600
Fax 934 768 635

Obert cada dia

Horaris:

De dilluns a divendres, de 10 a 20 h
Dissabtes, diumenges
i festius, de 10 a 21 h
Tancat el dia 25 de desembre,
l'1 i el 6 de gener

Llibreria Laie - CaixaForum

Tel. 934 768 659
Fax 934 768 687
caixaforum@laie.es

Cafeteria - Restaurant Prats i Fatjó - CaixaForum

Tel. 934 768 669
Fax 934 768 687
caixaforum@huserestaurantes.es

Servei d'Informació de l'Obra Social "la Caixa"

Tel. 902 223 040
De dilluns a diumenge,
de 9 a 20 h
www.laCaixa.es/ObraSocial

Transport públic

Metro: Espanya, línies 1 i 3
Ferrocarrils de la Generalitat
(FGC): Espanya, línies L8, S33, S4,
S8, R5 i R6
Autobusos: Línies 13 i 150 amb parada
davant de CaixaForum
Línies 9, 13, 23, 27, 50, 65, 79, 91,
109 i 165, amb parada a Pl. Espanya
Línies D20, H12, V7, L72, L80,
L81, L86, L87, L95 amb parada
a Pl. Espanya

Voicing

Gran Via - Plaça d'Espanya
(estació 96)
Rius i Taulet (estació 237)

Aparcament B:SM

Entrada per l'av. de Maria
Cristina i l'av. de Rius i Taulet
Accés directe a CaixaForum
per planta -1

Taulera amb himne a Ninkasi. Adquisició sense data, ca. 1800 aC. Ceràmica, 11,1 x 6,5 x 3,3 cm. Vorderasiatisches Museum, Staatliche Museen zu Berlin, VAT 06705.

ABANS DEL DILUVI

MESOPOTÀMIA 3500-2100 aC

CaixaForum

Barcelona

Salvatge és la mort, segadora de la humanitat.
Per quant de temps construïm cases?
Per quant de temps ens comprometem?

(Poema de Guilgameix, X, VI, 17-18)

Reconstrucció virtual de la ciutat d'Ur, tal com podia aparèixer a finals del III mil·lenni, situada en un paisatge de la maresma, envoltada pel riu Eufrates i un canal artificial. En primer terme, un dels dos hipotètics ports fluvials, no gaire lluny del recinte sagrat dedicat al déu lunar Nanna. Reconstrucció (3D): Luis Amorós i Miguel Orellana (404 Arquitectos), Barcelona i Vancouver, 2011-2012.

Encara faltaven 2.500 anys perquè s'aixequessin els primers dòlmens i menhirs a Europa, i Egipte encara no era un estat unificat governat per un faraó. Però a l'actual sud de l'Iraq, un poblat es va convertir en una gran ciutat de 40.000 habitants. Possiblement va ser la primera de la història, la capital d'una espècie d'imperi, amb colònies tan allunyades com les del sud de Turquia: la ciutat d'Uruk.

La primera gran arquitectura monumental, la primera planificació territorial, la primera escriptura de la història, i potser fins i tot abans que a Egipte, la primera comptabilitat, es van originar a Uruk, cap al 3500 aC.

Xulgi (2094-2047 aC o 2029-1982 aC)
Possiblement de Telloh, antiga Girsu (Mesopotàmia, Iraq). Període de la tercera dinastia d'Ur (2120 o 2111-2003 aC o 2055-1940 aC). Quarsita amb mica i clorita. 22,7 x 18 cm. Col·leccions Burzaco.

Placa
Diyala (Khafaje), Iraq. Període dinàstic arcaic II. Pedra.
20,4 x 20 x 4,2 cm. Oriental Institute Museum, Chicago.
A12417.

Relleu votiu
Període del regnat de Naram-Sin (2255-2219) o més recent.
Terracota, rastres de policromia. 13,5 x 11 cm.
Musées royaux d'Art et d'Histoire, Bruxelles, O.1054.

Pel que sembla, s'hi parlava sumeri, una llengua sense connexions amb cap llengua coneguda, passada o present. Després de la caiguda d'aquest vast estat, cap al 2900 aC, moltes ciutats-estat independents van créixer a les ribes meridionals dels rius Tigris i Eufrates i als aiguamolls del delta. 500 anys després, es van unificar en un primer imperi, l'accadi, amb una capital, Accad, potser assentada a la Bagdad actual. De curta durada, el va reemplaçar un segon imperi, d'Ur III, en el qual la llengua de culte va tornar a ser el sumeri en lloc de l'accadi, governat des de la ciutat meridional d'Ur.

Ja sigui per invasions, dissensions, problemes ecològics o climàtics, l'imperi d'Ur III va durar un segle. A partir d'aleshores, cap al 2000 aC, els centres de poder es van establir més al nord: Babilònia, cap al 1800 aC, i les capitals assíries, al nord de l'Iraq, cap al 1400 aC. Les terres del sud van perdre importància, es van convertir en territoris marginals als imperis de Babilònia i, després, d'Assíria, encara que la majoria de les ciutats del sud van seguir actives gairebé fins la invasió àrab, al segle VII dC.

Sumeri o els sumeris? No se sap si els sumeris van ser un poble, vingut de l'Índia o d'Àràbia, farà uns 5.000 anys, al fèrtil delta del Tigris i l'Eufrates, o si no van existir mai com a poble o ètnia, sinó que hi van haver diverses tribus instal·lades en aquell territori, des de la prehistòria, que parlaven diversos idiomes alhora, com el sumeri i l'accadi.

Alguns estudiosos sostenen que el poble sumeri és una invenció del nacionalisme europeu que associa llengua, ètnia i territori. Hauria sigut la manera de distingir entre poblacions semites i poblacions no semites (sumèries), cosa que hauria satisfet certs historiadors europeus dels anys 30 que no haurien suportat que s'entronquessin les cultures ària i semita.

El cert és que que una gran part de la cultura sembla que s'hagi originat al sud de l'Iraq: la ciutat, la reialesa, l'escriptura, el càlcul, els diners, les lleis, el cadastre, el comerç... són estructures o institucions que organitzen la vida comunitària, vigents avui dia i esteses per tot el món, que s'haurien originat fa uns 6.000 anys al sud de Mesopotàmia.

La cultura mesopotàmica és menys coneguda que altres cultures antigues com l'egípcia o la grega. Les causes són diverses. Les primeres missions arqueològiques van començar gairebé cent anys més tard que a Egipte; la llengua sumèria és va desxifrar –i no totalment– fa uns 130 anys; les ciutats, construïdes amb tova, jeien, i de vegades encara jauen, sepultades sota capes gruixudes d'al·luvions fluvials; finalment, la conflictiua història política de la regió (gueres a l'Iran, l'Iraq i Síria, fins i tot a la frontera turco-sírio-iraquiana), han dificultat o impedit un coneixement més bo del que, molt probablement, hagi sigut l'origen de la civilització.

Així, Grècia i la Bíblia, fonts de la cultura europea i de l'Àsia occidental, no s'entenen sense Mesopotàmia. La història comença a Sumer?

Fragment de l'estàtua d'Ur-Ningirsu
Adquisició 1926, ca. 2100 aC. Diorita. 17,5 x 12,5 x 7,5 cm (sense base). Vorderasiatisches Museum, Staatliche Museen zu Berlin, VA 08790.

Estàtua masculina dempeus
Khafaje (Iraq), temple de Nintu, nivell V. Període dinàstic arcaic II, 2650-2550 aC. Calcita o guix, amb incrustacions de petxina i massilla de betum. 26 x 12 x 6,5 cm. Expedició conjunta a Mesopotàmia, 1936-1937. Núm. de camp KH8-265. Penn Museum, Filadèlfia, 37-15-34.

Toro sobre rodes i carro envelat
III mil·lenni. Terracota. 10,3 x 9,3 x 6,9 cm; 14,8 x 12,5 x 6 cm. Musées royaux d'Art et d'Histoire, Brussel·les, O.3761, O.3760.

Figura fundacional d'Ur-Namma amb un cístell. Mesopotàmia, ca. 2112-2095 aC. Al·litge de coure. 27,3 cm. The Metropolitan Museum of Art, Nova York, obsequi de Mrs. William H. Moore, 1947, 47.49

ACTIVITATS A L'ENTORN DE L'EXPOSICIÓ

Conferència inaugural

Divendres 30 de novembre, a les 19 h

Abans del diluvi, la Terra era un edèn?

Pedro Azara, comissari de l'exposició i professor titular d'estètica a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB) de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

Matins d'art

Mites i llegendes sumeris

Dilluns 3 de desembre, a les 11.30 h

“De Nammu, la deessa de les aigües primordials, a An, el déu del cel”

Dimecres 5 de desembre, a les 11.30 h

“El Cosmos, fill de les aigües o del cel”

Dilluns 10 de desembre, a les 11.30 h

“Els mites de la creació de l'home”

Dimecres 12 de desembre, a les 11.30 h

“Els mites sobre la creació de les arts”

Sessió a càrrec de **Pedro Azara**

Preu: 2 € per sessió

Debat

Suposem que aquest quadre és real

Dijous 17 i dilluns 21 de gener, a les 20 h

A càrrec de **Job Ramos**, artista visual, i **Marcel Borràs**, actor

Preu: 4 € per persona

Cicle de conferències

Quan l'edèn era una ciutat

Dimarts 15 de gener, a les 19.30 h

“Viatge al passat: Sumer en l'Iraq actual”

Pedro Azara, UPC-ETSAB, **Marcel Borràs**, UB i **Marc Marín**, UPC-ETSAB

Dimarts 22 de gener, a les 19.30 h

“La història com a política: Enmerkar i la tradició èpica sumèria”

Piotr Michalowski, professor de la Universitat de Michigan

Dimarts 29 de gener, a les 19.30 h

“Mirant-nos al mirall: Guilgameix”

Joaquín Sanmartín, UB-IPOA

Dimarts 5 de febrer, a les 19.30 h

“La concepció de la mort i del més enllà a Sumer”

Adelina Millet, UB-IPOA

Dimarts 12 de febrer, a les 19.30 h

“Iraq, avui”

Ignacio Rupérez, exambaixador d'Espanya a l'Iraq

Dimarts 19 de febrer, a les 19.30 h

“Entre els humans i prop dels déus: el retrat del rei Gudea de Lagaix”

Claudia E. Suter, Universitat de Basilea

Preu: 4 € per sessió

Seminari

L'escriptura cuneïforme mesopotàmica:

entre el signe i el dibuix

Dimecres 16 de gener, a les 19.30 h

“Origen de l'escriptura cuneïforme com a mitjà per registrar els inventaris i les transaccions comercials”

Dimecres 23 de gener, a les 19.30 h

“L'epigrafia sumèria”

Dimecres 30 de gener, a les 19.30 h

“Elements bàsics de la gramàtica sumèria”

Dimecres 13 de febrer, a les 19.30 h

“La traducció de les tauletes”

Sessió a càrrec de **Jordi Abadal Berini**, professor de l'ETSEIB

Preu: 4 € per sessió

Taller de reproducció arqueològica

La reconstrucció del passat

Dissabte 26 de gener de 2013, a les 12 h

El passat com una obra inacabada

Introducció a la feina de la reconstrucció. Lliurament dels documents que s'han d'estudiar i inici del treball en grup.

Dissabte 2 de febrer de 2013, a les 12 h

Posada en comú. Com cal inventar el passat?

Exercici d'interpretació i debat sobre els treballs.

A càrrec de **Kepa Igarza**, **Marc Marín**, **Marina Sanahuja** i **Saez Zarbaf**, de la UPC-ETSAB

Preu: 4 € per sessió

DNIT. Divendres amb artistes

Imaginant Sumer. Postals des de l'edèn

Divendres 22 de febrer de 2013, a les 20 h

Presentació dels millors treballs del taller *La reconstrucció del passat*.

Preu: 4 € per persona

Activitats per a la gent gran

Cafè-tertúlia amb les arts

Els dimarts, de les 16.30 a les 18.30 h

Preu: 4 € per persona

Activitats familiars

CaixaForum Kids + 5

De dilluns a divendres, de les 10 a les 20 h

Dissabtes, diumenges i festius, de les 10 a les 21 h

A l'exposició, hi trobareu un espai dedicat a les famílies on us proposem activitats al voltant de diverses idees extretes de la mostra.

Visites en família + 7

Diumenges, a les 11 h

Preu: 6 € per família

Visites per a grups escolars

Visites dinamitzades per a públic escolar.

Cal inscriure-s'hi prèviament a través del tel. 934 768 630. Horaris per convenir

Preu: 18 € per grup

Més recursos i activitats educatives, a

eduCaixa
Un món d'activitats educatives

Visites comentades a l'exposició

Visites comentades per al públic general

Els dilluns i els dissabtes, a les 18 h

Reserva de places, al tel. 934 768 630

Places limitades. Preu: 3 € per persona

Visites concertades per a grups

Cal inscriure-s'hi prèviament a través del tel. 934 768 630

Grups d'un màxim de 25 persones

Preu per grup: 60 €

Visites comentades per a grups de persones amb dificultats visuals

Grups d'un mínim de 10 persones

Cal inscriure-s'hi prèviament a través del tel. 934 768 630

Visites en llengua de signes (LS)

i visites adaptades a la comunicació oral

Grups d'un mínim de 10 persones

Cal inscriure-s'hi prèviament a través del fax 934 768 635 o del correu electrònic

seducatiu.caixaforum@fundaciolacaixa.es

Plànol d'una casa

Adquisició sense datar, ca. 2000 aC. Ceràmica. 11,4 x 12,2 x 2,6 cm. Vorderasiatisches Museum, Staatliche Museen zu Berlin, VAT 07031